

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 238/2018 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om Patrias vapenexport och ägarstyrningen av Patria

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 238/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Krista Mikkonen/gröna:

Överväger statsrådet att bevilja Patria ett sådant försäljningstillstånd som beskrivs i motiveringen,

följer Patrias säljfrämjande politik principerna för statens ägarstyrning och

vilka ägarstyrningsåtgärder ämnar regeringen vidta för att säkerställa att Patrias säljfrämjande politik respekterar de mänskliga rättigheterna och riktlinjerna i det internationella vapenhandelsfördraget?

Som svar på spørgsmålet anför jag följande:

Statsrådets eller försvarsministeriets tillstånd krävs alltid för export, överföring, transitering och förmedling av försvarsmateriel (lagen om export av försvarsmateriel 282/2012). Utgångspunkten är att tillstånd beviljas om det är förenligt med Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska linje och inte äventyrar Finlands säkerhet.

Enligt lagen beviljas tillstånd på basis av en helhetsprövning från fall till fall. Vid helhetsprövningen ska den gemensamma ståndpunkt som Europeiska unionens råd har intagit i fråga om kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel beaktas. Dessutom förpliktas Finland av vapenhandelsfördraget (ATT, FördrS 33/2014), som trädde i kraft 2014. Också bestämmelserna i vapenhandelsfördraget ska beaktas vid tillståndsprövningen. Sanktioner och vapenexportförbud utfärdade av FN:s säkerhetsråd eller EU utgör ett ovillkorligt hinder för export.

Om tillståndsärendet så förutsätter ska försvarsministeriet hos utrikesministeriet särskilt utreda att det inte finns några utrikes- eller säkerhetspolitiska hinder för att bevilja tillstånd. Vid helhetsprövningen bedöms den interna situationen samt den regionala säkerheten och stabiliteten i det land som utgör slutlig destination. Vid prövningen beaktas också om destinationslandet gör sig skyldigt till allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna eller av principerna för humanitär rätt. Också risken att vapnen kan hamna i händerna på icke önskvärda personer beaktas. Vid statsrådets helhetsprövning beaktas dessutom ekonomiska faktorer och faktorer som har att göra med försörjningsberedskapen, men dessa får inte påverka tillämpningen av principerna för EU:s gemensamma ståndpunkt.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 238/2018 rd

Den koalition som leds av Saudiarabien har varit verksam i Jemen sedan mars 2015, först genom flygräder och senare genom en markoperation. Saudiarabiens intressen hänför sig till trygghet av landets södra gräns och uppdämning av Irans inflytande. Det ser inte ut att man kan nå någon snabb militär eller politisk lösning på konflikten.

Finlands export av försvarsmateriel varierar mycket från år till år. Exporten av försvarsmateriel år 2017 minskade med 20 procent jämfört med nivån år 2016. Det största exportområdet var Europa.

Det finns ingen information om att Patria för närvarande skulle planera nya fordonstransporter till Förenade Arabemiraten. Om ett sådant ärende kommer till tillståndsmyndigheterna för behandling, ska beslut om ansökan om tillstånd fattas på normalt sätt på basis av noggrann fallspecifik prövning.

Patria är ett kommersiellt bolag som ägs av finska staten och det norska bolaget Kongsberg. Statens innehav i Patria baserar sig på ett strategiskt intresse, enligt vilken syftet med innehavet är att trygga försvarsmaktens verksamhet genom att i alla förhållanden producera den försvarsmateriel och de tjänster som behövs.

Utveckling och tillverkning av försvarsmateriel är normal och godkänd verksamhet, och den militära försörjningsberedskapen förutsätter också inhemsk kompetens. Upprätthållandet av försvarsindustrin och kompetensen i Finland kan inte enbart utgå från den inhemska kundens behov. Därför har Patria varit verksam på den internationella exportmarknaden redan i årtionden, och det är naturligt att Patria deltar i de största, internationella och globala evenemangen i sin bransch, bland annat i Eurosatory, DSEI och IDEX.

Staten förväntar sig att alla de statsägda bolagen bär sitt samhällsansvar. I regeringens ägarpolitiska principbeslut fastställs att företagen i enlighet med FN:s principer för mänskliga rättigheter ska beakta de mänskliga rättigheterna såväl i sin egen verksamhet som i sina underleveranskedjor på ett ansvarsfullt och transparent sätt. Patria agerar i enlighet med bestämmelserna om exporttillstånd i den finska lagstiftningen och EU:s lagstiftning och har förbundit sig att följa bland annat Aerospace and Defence Industries Association of Europe (ASD) gemensamma standarder för etisk verksamhet. Dessutom är Patria anslutet till FN:s Global Compact.

Staten som ägare ingriper inte i bolagets operativa verksamhet, utan en styrelse som utses av bolagsstämman övervakar verksamheten. Som majoritetsägare utser staten hälften av medlemmarna i Patrias styrelse. Finska statens rättigheter som aktieägare motsvarar de rättigheter som aktiebolagslagen och övriga författningar fastställer för aktieägare i aktiebolag.

Helsingfors den 20 juni 2018

Näringsminister Mika Lintilä